

Hjälpmiddelsinstitutets förslag till:

Periodisk återkommande inspektion/besiktning av lyftselar

2009-06-05

OBS! Besiktnings/provningsrutiner
utgivna av lyft- eller seltillverkaren/
leverantören gäller i första hand.

Hjälpmiddelsinstitutet

Innehållsförteckning

Förslag till arbetsmoment vid periodisk återkommande inspektion/besiktning av lyftselar till personlyftar.....	3
Checklista för periodiskt återkommande inspektion/besiktning av lyftselar.....	7
Protokoll vid periodisk inspektion/besiktning av lyftsele till personlyft.....	10

Förslag till arbetsmoment vid periodisk återkommande inspektion/besiktning av lyftselar till personlyftar

I standarden SS EN ISO 10535:2007 anges i den informativa bilagan Annex B att lyftselar (non-rigid bodysupport unit) bör genomgå periodiskt återkommande inspektion/ besiktning (inspection) med det intervall som tillverkaren/leverantören anger, dock minst var sjätte månad. Tätare inspektioner kan erfordras om selen används eller tvättas mer än normalt. Den periodiska inspektionen/besiktningen nedan bygger i huvudsak på vad som anges i nämnda standard.

Observera att arbetet med besiktning/inspektion av lyftselar ska ske enligt moment och rutiner utgivna av lyfttillverkaren/leverantören. Denna checklista (2009-06-05) kan användas som komplement eller i de fall där lyfttillverkaren ej har motsvarande dokument.

Grundläggande i det svenska regelverket är att endast säkra och medicinskt ändamålsenliga medicintekniska produkter ska användas på patienter och att hälso- och sjukvårdspersonalen ska kontrollera medicintekniska produkter enligt tillverkarens/leverantörens anvisningar innan de används på patient (SOSFS 2008:1). Den dagliga inspektionen av lyftselen och lyften är således av central betydelse för säkerheten.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter 2008:1 är det vårdgivare som ska ge direktiv och säkerställa att det i ledningssystemet finns rutiner för hur verksamheten ska organiseras för att möjliggöra en säker användning och hantering av medicintekniska produkter. Verksamhetschefen ska efter uppdrag ansvara för att endast säkra och medicinskt ändamålsenliga medicintekniska produkter och, till dessa, anslutna informationssystem används på patienter och att produkterna är kontrollerade och korrekt installerade innan de används på patienter. Verksamhetschefen ska också efter uppdrag göra en bedömning av om hälso- och sjukvårdspersonalens och annan berörd personals utbildning är adekvat mot bakgrund av den kompetens som krävs för att bl.a. förskriva och utlämna medicintekniska produkter till patienter.

Den hälso- och sjukvårdspersonal som ska använda och hantera medicintekniska produkter och, till dessa, anslutna informationssystem ska ha kunskap om:

- Produkternas funktion.
- Riskerna vid användning av produkterna på patient.
- Hantering av produkterna.

- Vilka åtgärder som behövs vidtas för att begränsa en vårdskadas omfattning, när en negativ händelse har inträffat.

OBS! Besiktning/provningsrutiner utgivna av lyfttillverkaren/leverantören gäller i första hand och detta dokument kan användas som komplement.

Periodisk inspektion/besiktning av lyftselar

A.1 Med periodisk inspektion/besiktning av lyftselar menas en praktisk och visuell kontroll av lyftselens olika delar och en bedömning av dess status utifrån säker användning.

I standarden ingår prov som bl.a. omfattar tvättning och statisk provbelastning (avsnitt 8.3) vilket inte ingår i detta förslag till arbetsmoment. Kontrollera vad tillverkaren/leverantören anger beträffande detta.

Inspektera alltid lyftselen vad gäller märkning, slitage på sömmar, bandens kondition, rispor, hål, revor och andra synliga skador och slitage, som medför tvivel om selens styrka. Inspektera även styvhet i tyget, kemiska och etsade märken, smält eller brännmärken, samt att inga knopar eller andra provisoriska lagningar eller anpassningar finns.

Mät lyftselen för att konstatera om någon storleksförändring skett. Selen kan ha krympt vid tvätt eller töjt sig vid hård belastning.

Lyftselens märkning ska omfatta:

- Tillverkarens namn och adress.
- Leverantörens namn och adress om annan än tillverkaren.
- Artikel/modellnummer.
- Lot, batch eller serienummer, serienummer rekommenderas.
- År och tillverkningsmånad.
- Maxlast.
- Storleken på lyftselen.

Annan viktig information:

- Upplysning till vårdaren om bruksanvisning.
- Information om lyftselen är tillverkad för en speciell typ av lyftgalge/bygel.
- Rengöringsmetod, om symboler enl. ISO 3758.

På selen eller i annan information:

- Användningsområde.
- Lyftmetod.
- Speciellt användningsområde med avseende på funktionsnedsättning.

- Varning om att skadad, sliten lyftselen inte ska användas.
- Tillverkaren/leverantören ska även informera om materialet i lyftselen och metoden som ska användas för att justera eller ta bort selen.

A.2 Periodisk inspektion bör genomföras av en person som är lämplig och väl kvalificerad och har god kännedom om konstruktion, användning och skötseln av lyftselar/personlyftar. Omfattningen av den periodiska inspektionen bör vara inkluderad i den användningsinstruktion/informationsmaterial som levereras med lyftselen.

A.3 Alla observationer av vikt för säkerheten ska noteras, företrädesvis i ett protokoll som bör bevaras på ett säkert sätt av den person som är ansvarig.

Protokollet bör innehålla följande information:

- Datum för inspektion/besiktning.
- Identifikationsuppgifter och serienummer för lyftselen.
- Information om lyftselen skick och ev. brister.
- Datum för nästa besiktning.
- Uppgifter om inspektören och dennes signatur.

Datum för när korrigerande åtgärder, i överensstämmelse med gjorda observationer, bör också noteras i journalen.

A.4 Om periodisk inspektion avslöjar defekt, förslitning eller annan skada som äventyrar säkerheten, bör ansvarig omedelbart underlättas. I händelse av omedelbar fara för säkerheten, bör lyftselen omedelbart tas ur bruk.

A.5 Defekter och skador av vikt för säkerheten som har inträffat mellan inspektionerna och som redan tillrättalagts bör antecknas i ett protokoll.

A.6 Återkommande defekter och skador bör rapporteras till tillverkaren/leverantören för ev. åtgärder. Rapporteringen bör antecknas i protokoll. T.ex. märkningen blir oläslig eller lossar.

A.7 Kombination av produkter: Tillverkarens/leverantörens produktsäkerhetsansvar gäller så länge produkten inte förändras och så länge produkten används på det sätt som tillverkaren/leverantören avsett. När produkten förändras eller används för ett annat ändamål än vad tillverkaren/leverantören avsett, så betraktas det som en ny produkt och ansvaret övergår till den som ansvarar för förändringen. Det kan bli en ny produkt som ska CE-märkas eller en s.k. specialanpassning avsedd för en angiven person.

Det är alltid tillverkaren/leverantören (den som ansvarar för CE-märkningen) som ska bedöma och deklarerar hur de egna produkterna kan kombineras med andra produkter/tillbehör. Om man väljer produkter från olika tillverkare/leverantörer, måste alla tillverkarna vara överens om att produkterna passar för varandra eller att någon av tillverkarna tar ansvar för att kombinationen är säker och har utlovade prestanda (se Läkemedelsverkets ”Förhållningssätt till alternativa tillbehör”).

Observera att även tillbehör till personlyftar är medicintekniska produkter och de ska då följa gällande regelverk. När det gäller personlyftar kan det t. ex. gälla om man ersätter en lyftmotor som levererats med lyften/skensystemet med en lyftmotor av annat fabrikat och/eller modell.

Beträffande kombinationer lyftar – lyftselar, har svenska lyftleverantörer ett samarbetsavtal ”Kombinationer personlyftar – lyftselar” där det framgår vilka kombinationer av olika lyftselsfabrikat som får användas. Kombinationslistan finns på, HjälpmedelsCenter Västs webbplats www.hmcv.se.

Hjälpmiddelsinstitutets förslag till:

Checklista för periodiskt återkommande inspektion/besiktning av lyftselar, 2009-06-05

Denna checklistas krav baseras i huvudsak på standarden SS EN ISO 10535:2007, Lyftar för personer med funktionshinder.

Observera dock att standarden innehåller ett flertal detaljerade punkter som i det enskilda fallet kan vara lämpliga att besiktiga men som inte finns angivna i denna checklista. Det kan därför vara lämpligt att ta del av standardens innehåll i samband besiktningsarbete.

OBS! Besiktnings/provningsrutiner utgivna av lyfttillverkaren/leverantören gäller i första hand och denna checklista kan användas som komplement.

1. Rapporterade driftstörningar	Noteringar
<p>Det kan vara värdefullt för den som ska utföra den återkommande besiktning att få kännedom om ev. driftstörningar, olyckstillbud o. d. som inträffat med den aktuella lyften och använda lyftselar. Om så är möjligt bör därför kontakt tas med berörd vårdpersonal innan besiktningen påbörjas.</p> <p>Protokoll från tidigare genomförd inspektion/besiktning ska finnas att tillgå, likaså tillverkarens/leverantörens information om lyften och lyftselen/ selarna.</p> <p>Observera att avvikelser av betydelse för bl.a. säkerheten kan vara aktuell att rapportera till tillverkaren/leverantören respektive Läkemedelsverket.</p>	

2. Dokumentation	Noteringar
<p>Tillverkarens/leverantörens information med bl.a. handhavandebeskrivning ska finnas tillgänglig för den som inspekterar/besiktigar lyftselar och för den som använder lyften. Dokumentation bör finnas tillgänglig på tillverkarens/leverantörens webbplats och i databasen Hinfo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finns tillverkarens/leverantörens dokumentation tillgänglig? • Ingår inspektions/besiktningens anvisning för lyftselar? • Ingår anvisning för rengöring och underhåll av selar? 	
2.1 Handhavandebeskrivning	Noteringar
<p>En komplett handhavandebeskrivning innefattar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brukarinformation/bruksanvisning, • uppgift om maxlast, • riskerna vid överlast. OBS! Lägsta märklaster gäller vid kombinationer, • anvisning för skötsel, rengöring och underhåll, • lista för daglig kontroll, • avsett syfte med lyft och personbärande del, • tillbehörslista, t. ex, förlängningsband, • anvisning om vilka lyftbyglar/lyftselar som får kombineras med varandra (se den s.k. Kombinationslistan, www.hmcv.se) • namn, adress och telefonnummer till tillverkare/leverantör, försäljare eller ombud, • namn, adress och telefonnummer för service och underhåll. <p>Den som ska använda lyften bör även ha tillgång till det samarbetsavtal mellan lyfttillverkaren/leverantörerna som redovisas i kombinationslistan "Kombinationer lyftselar – personlyftar".</p>	

3. Märkning	Noteringar
<p>Lyftselen ska vara märkt på ett varaktigt sätt med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillverkarens namn och adress samt leverantör om annan än tillverkaren, • max last, • artikelnummer/modell/typbeteckning, batch och/eller serienummer, • tillverkningsår och månad alt. vecka. <p>Finns tvättemperaturen angiven på selen?</p> <p>Om lyften är avsedd för alternativa lyftbyglar ska dessa vara märkta med max last.</p> <p>Skensystemet bör vara märkt med max last.</p> <p>Upptas ovanstående uppgifter på lyftens märkskylt?</p> <p>Anmärkning: Märkningen ska vara väl läsbar. Om texten börjar bli oläslig ska märkskylten ersättas med ny med dessa uppgifter. Detta gäller särskilt uppgift om max last.</p>	
4. Besiktning av selen	Noteringar
<ul style="list-style-type: none"> • Finns trasiga eller slitna sömmar? • Finns lösa trådar? • Finns hål, revor, snitt, smält- eller bränmärken, rispor eller andra skador på tyg eller lyftband? • Är tyg eller lyftband slitna? • Finns hopknutna lyftband • Finns det främmande föremål på selen? • Har selen dålig lukt eller mögel? • Finns märken från kemisk eller etsande påverkan? • Har banden eller tyget förändrat färg eller styvhet? • Har selen den storlek den ska ha eller har den krympt eller blivit utsträckt? • Finns lagningar på sele eller band? 	

Protokoll vid periodisk inspektion/besiktning av lyftsele till personlyft

(Protokollet bör användas tillsammans med Hjälpmedelsinstitutets Förslag till checklista för periodiskt återkommande inspektion/besiktning av lyftselar 2009-06-05.)

OBS! Besiktnings/provningsrutiner utgivna av lyfttillverkaren/leverantören gäller i första hand och detta dokument kan användas som komplement.

Bedömning:

Godkänd: Åtgärdas angående: _____
Ej godkänd: Tas ur bruk:

Användare:	Leverantör:
Adress:	Produktnamn:
Telefon:	Reg.nr/serienr:
Selens placering:	Tillverkningsår:
Kontaktperson:	Max brukarvikt:

Positioner:

1	Rapporterade driftstörningar	
1	Tidigare protokoll	
2	Tillverkarens/leverantörens information	
2	Tillgänglig på lev. webbplats	
2	Tillgänglig i Hinfo	
2.1	Komplett handhavandebeskrivning	
2.1	Tillgänglig kombinationslista	
3	Varaktig märkning	
3	Komplett märkning	

4	Besiktning av selen	
4	Sömmar	
4	Trådar	
4	Tyg	
4	Band	
4	Storlek på selen	
4	Lagningar	

Positionsanmärkning:

1.	
2.	

Forts. på nästa sida.

Forts. Anmärkningar:		
2.1		
3.		
4.		
Övriga kommentarer etc:		
Datum:	Kontrollant:	Sign.

Hjälpmiddelsinstitutet är ett nationellt kunskapscentrum inom området hjälpmedel och tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning.

Hjälpmiddelsinstitutet arbetar för full delaktighet och jämlikhet genom att medverka till bra och säkra hjälpmedel, en effektiv hjälpmedelsverksamhet och ett tillgängligt samhälle.

Hjälpmiddelsinstitutet arbetar med:

- provning och stöd vid upphandling av hjälpmedel
- forskning och utveckling
- utredningsverksamhet
- utbildning och kompetensutveckling
- internationell verksamhet
- information och kommunikation

Hjälpmiddelsinstitutets huvudmän är staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Hjälpmiddelsinstitutet

Box 510, 162 15 Vällingby

Tfn 08-620 17 00

Fax 08-739 21 52

Texttn 08-759 66 30

E-post registrator@hi.se

Webbplats www.hi.se

Best nr
093111-pdf